

לעילוי נשמת
הבחורה עליזה עזיזה אהובה ע"ה
בת תבדלחט"א מרת שושנה שתחי'
נלב"ע ט' אייר תשע"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

העלון לאברכי כולל, בני הישיבות ולכל לומדי התורה

האיחוד בהידוד

המאחד בקרבו חידודים ותשובות בהלכה ובאגדה

פרשת אמור (בא"י) תשע"ב

לע"נ ר' שמעון יהודה בן הגה"צ ר' אברהם יעקב (זיידל) עפשטיין זצוקלה"ה

כתב חידה

על כבודי חסה התורה,
ובגזירה שוה זהותי נתגלתה.
למרות שלטובה נתכוונתי,
כל אומתי נתגנתה מחמתי.
דין החוטא בתקופתי,
נתברר לאחר תפיסתי.

מי אני?

רמז: דמות הקשורה לפרשה

תזכורת: הקשר בין הדמות לפרשה הוא בהזכרתה או ברמיזה בפרשה או בפרש"י

דבר תורה

"וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא בְּמַחְנֵה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי." ויקרא כ"ד י'

ופרש"י, "ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר, מעולמו יצא. רבי ברכיה אומר, מפירו שלמעלה יצא. לגלגל ואמר (שם ח'), ביום השבת יערכנו, פדרך המלך לאכול פת חמה בכל יום, או שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה. ומתניתא אמרה, מבית דינו של משה יצא מחוייב. בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכהן, אמר להם מבני דן אני. אמרו לו (במדבר ב' ב'), איש על דגלו באת לבית אבותי כתיב. נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב, עמד וגדף."

דברי רש"י הללו, שבמקורם הם מהתורת כהנים, ויקרא רבא ל"ב ג' ותנוחמו ל"ג, צריכים ביאור מכמה פנים.

הביאור הראשון של רבי לוי, 'מעולמו יצא', צריך הבנה, מאיזה עולם הוא יצא, ומה השייכות לזה שהתורה רומזת לנו זאת בפרשה זו.

הביאור השני של רבי ברכיה, שגלגל על לחם הפנים, שדרכו של מלך לאכול פת חמה בכל יום, לא פת צוננת של תשעה ימים, גם הוא צריך ביאור, דגמרא ערוכה היא במנחות (צ"ו ב'), שבלחם הפנים היה נס גלוי וידוע לכל, שנשאר בחומו עד שסילקהו, כדאיתא שם, "דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב (ויקרא כ"ד ו'), על השלחן הטהור, טהור מכלל דכאכא מנא (הרי הוא כלי עץ העשוי לנחת, שאינו עומד לטלטלו, וכל כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה). אלא, מלמד שמגביהין אותו לעולי גלים ומראין בו לחם, ואומרים להם, ראו חיתבתם לפני המקום. כדברי רבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי, נס גדול נעשה בלחם הפנים, סילוקו כסידורו, שנאמר (ש"א כ"א ז'), לשים לָחֶם חֶם בְּיוֹם הַקֶּלֶחֹ...". א"כ שאתו איש מצרי ראה בכל פעם שסילוקו של לחם הפנים הוא כסידורו, ואף אחר תשעה ימים עומד בחומו, מה היה מקום ללעגו.

הביאור השלישי, 'מתניתא אמרה', שיצא מחוייב מבית דינו של משה, גם צריך ביאור, מדוע מקרה זה כלל היה צריך להגיע לבית הדין. הרי גם אם אין לו לאותו איש מצרי זכות הלכתית ליטע את אהלו בתוך מחנה דן, שהרי אין אביו משבט זה, בכל זאת היה ראוי שיבואו עמו 'לפנים משורת הדין', ויאפשרו לו ליטע את אהלו במחנה, שהרי אין לו מקום אחר בו יוכל להתגורר, שכל שבט ושבט מדהחו ממקומם בטענה שאין אביו משבטם, ובשבט דן, בו בחר ליטע את אהלו, בכל זאת יש לו איזה שייכות מצד אמו, שהיא היתה משבטם.

הרא"ם מקשה שאלה נוספת, היאך בכלל לגלג אותו אחד על לחם הפנים, כאשר המעשה שלו היה בשנה הראשונה, יחד עם המקושש (למ"ד שאינו צלפחד), ואילו לחם הפנים לא התחיל אלא בשנה שניה, לאחר שהוקם המשכן. ותיירץ שתכן לומר שכבר בשנה הראשונה נצטוו על מצות לחם הפנים, ובשעת הציווי יצא ולגלג. ולפי דבריו לא תקשה שאלתינו על דברי רבי ברכיה, שהוא עדיין לא ראה כלל את הלחם הפנים והנסיים עמו.

רבינו בחיי מפרש את דברי הפסוק וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית, לשיטתו של רבי לוי שהביא רש"י, 'מעולמו יצא', ומקשה, מדוע לא כתבה התורה מהיכן יצא. אלא הביאור בדבריו הפסוק, שכידוע שאדם נקרא 'עולם קטן', והיינו, שכל עוד שהוא חי בעולם, בכוחו לפעול ומעשיו משפיעים ומשנים בעולמות העליונים, אך כאשר אדם מת, נשמתו חוזרת למקור מחצבתה, והנפש אינה יכולה לפעול עוד ולקיים מצוות או עבירות, וזהו משום שכחה לפעול התבטל, כמו שנאמר לא המתים וכו'. כך גם כשאדם חלילה חוטא בחטא גדול וחמור, נשמתו נכרתת ומתבטל כוחה הרוחני, ועל כך אמר רבי לוי, שאתו אחד יצא מעולמו.

בפנים יפות' מחשב שמעשה זה של המגדף, שהיה יחד עם המקושש (למ"ד מקושש זה צלפחד), היה בשנה השניה לאחר 'מעשה קרח', בשעה שכבר היתה עבודה, וכולם ראו את ניסי לחם הפנים, ובאותה עת הוא לגלג על מצוה זו (עי' תוס' ב"ב ק"ט ב' ד"ה אפילו).

ועל פי כל הנאמר מביאר הגאון רבי שמעון שוואב זצ"ל בספרו 'מעין בית השואבה', שניתן ליישב את שלושת הפירושים המיישבים 'מהיכן יצא', שכולם יעלו בקנה אחד, והוא, שבתחילה עלו להרוויח כפירה ואפיקורסות בליבו של אותו איש מצרי, וכדברי הש"ן, שהאפיקורסות שהיתה בו 'בכח', יצאה לפועל מתוך המריבה, והוה דברי רבי לוי 'מעולמו יצא', שיצא מלהיות יהודי מאמין, ומשכן, הוא כבר לא יכל לראות את ניסי ה' ונפלאותיו, שכידוע לפעמים שאדם חוטא וכופר ביסוד האמונה, הקב"ה מונע ממנו לראות את הניסים והנפלאות, שהרי הוא אינו מאמין בהם, ועל כן, אותו אחד כבר לא יכל לראות את הניסים שהיו עם הלחם הפנים שהיה 'חם ביום הקרח', וכיון שלא ראה את הניסים, יצא ולגלג, והוה דברי רבי ברכיה, שמפרשה שלמעלה יצא ולגלג. וכיון שהיה אפיקורס ומלגל על דברי התורה הקדושה, לא הסכימו בני דן להתפטר עמו ולהניח לו ליטע את אהלו בסמוך אליהם, שהרי לא מזמן היה האסון הטראגי של מחלוקת 'קרח ועדתו', שאליה הצטרפו אלפים מבני ראובן, מפני שהתגוררו בסמוך אליהם, ועל כגון זה נאמר, 'אוי לרשע ואוי לשכנו', וגם בני שבט דן חששו לגורלם ולגורל בני משפחותיהם, אם יגור אפיקורס כזה על ידם, ועל כן הלכו עמו לדין אצל משה, וכשיצא גידף, התברר שבני דן צדקו בחששותיהם מאותו אחד, שהוא אף מסוגל לחרף את ה', ובודאי שסכנה לילדים ואף להורים להתגורר בסמוך אליו, והם רוצים שיגורו על ידם רק צדיקים, שיתקיים בהם 'טוב לצדיק וטוב לשכנו'.

חילוקא דרבנן

בפסוק (ויקרא כ"ד י'), "וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל...". ופרש"י, "בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר."

עיין פרש"י (שמות ב' י"ב), "וירא כי אין איש. עתיד לצאת ממנו שיתגייר."

וצריך ביאור!!!

בבין חידות

איך יתכן שע"י אמירת פסוק, יגרום לרעהו להבין שלא כ'משנה מפורשת'.

מעשה רב

באחד מהערבים של ימי החורף ישב ר' ראובן ועסק בתורה, וכשראה שהשעה מאוחרת ועוד מעט יתחטפנו שנה, קרא 'קריאת שמע על המטה' וברך ברכת המפיל, ועם סיום ברכת 'המאיר לעולם כולו בבכודו', האיר ברק באפילה, והוא הסתפק האם מותר לו כעת לברך על הברק ואף על הרעם שנשמע לאחוריו. באותו רגע היה עליו להחליט מיידידת מה עליו לעשות, היות ותוך שניות ספורות כבר עבר שיעור הברכה על הברק, ועל כן החליט שלמחרת יברר הלכה זו כדת של תורה, כדי שבהשנות הדבר יוכל לדעת את המעשה אשר יעשה.

בבואו לברר סוגיא זו, ראה שיש בה נקמ"פ רבים לגבי ענינים שונים, ביניהם, הלכה הדומה לספקו, מה דינו של מי שנזכר לאחר 'ברכת המפיל' שעדיין לא בירך ספירת העומר, ואם ימתין עד למחר יוכל לספור רק בלא ברכה, וכנהנה רבות.

אחת השאלות שתפסה את ליבו, היתה, אודות יהודי שלאחר 'ברכת המפיל' נחבשר ש"לדה אשתו זכר" שעל בשורה זו נספק בש"ע (או"ח סי' רכ"ג ס"א) שמבין 'הטוב והמטיב', האם גם בשעה זו יברך כן, שהרי לכתחילה יש לברך מיד לאחר ששומע את הבשורה טובה, או שמחמת האיסור להפסיק בין ברכת המפיל לשניה, ידחה את ברכת הטוב והמטיב למחרת.

כשחש את ספקו בפני ר' שמעון זיידו, טען הלה, שכפי שלכתחילה אין להפסיק בין ברכת המפיל לשניה, כך אין להפסיק בין שמיעת הבשורה לברכתה, והיות וברכת הוראה זו נודמנה לו כעת, עדיף שקיימה תיקונה מיד עם השמיע הבשורה, ולא רק למחרת שהוא קצת בדיעבד. ואילו ר' ראובן חשב, שהיות וכבר בירך ברכת המפיל, ואם יפסיק לברכת ההודיה לברכה לכתחילה, ברכת המפיל תהיה 'בדיעבד', כעת עליו לדאוג קודם ל'לכתחילה' של ברכת המפיל שאותה בירך ראשונה, ואילו את ברכת ההודיה יוכל לברך למחרת, ואפילו אם ידחיה זה נחשב קצת 'בדיעבד', מהיכי תיתי להעדיף דיעבד זה על פני הלכתחילה של מניעת ההפסק של ברכת המפיל.

השאלה היא, הצדק עם מי ?

מעניינא דסדרא

נחלקו ביבמות (מ"ה א'), אם גוי הבא על בת ישראל, הולד ממזר, או כשר. היאך לכאורה מוכח ע"פ פרשתינו, שאין הולד ממזר, וגם אינו כשר.

לרפואתו השלימה של מרן רבינו הגדול רבי יוסף שלום שליט"א בן חיה מושא בתוך שאר חולי ישראל

לרפואתו השלמה של האברך החשוב ר' יוסף בן מלכה בתוך שאר חולי ישראל

לרפואת השלמה של האשה החשובה מרת רוחמה חנה בת גיטל שתחי' בתוך שאר חולי ישראל

© כל הזכויות שמורות ל"איחוד בחידוד" ולרבנים הכותבים - מודיעין עילית - או"ץ ישראל

נשמתה נדשנה בטוב הצפון להולכים בדרכי התורה עליה מסרה את נפשה. עוד באותה השנה גם האב שעברו עליו חיים קשים מנשוא, הלך בדרכה של רעיתו, להנות יחד עמה מזיו השכינה כנגד כל מאמץ וצער שהיו להם בשביל כבוד שמים, ולקבל את שכרם משלם על כל תפילה שהתפללו, שיעור תורה ששמעו ולמד, וכל הקפדה על דיני והלכות הבית היהודי.

עם סיומה של שנה ומחצה של אבילות, זכה צבי דוד ללידת בתו שנקראה 'הודית' על שם אמו על"ה. כשנתיים לאחר מכן זכה ללידת בנו שנקרא 'יהודה לייב' על שם אביו, ובשנים לאחר מכן זכה ללידת בניו ובנותיו הנוספים, זרע ברך ה'.

פרנסה בריחוף אף פעם לא היתה לו לצבי דוד, הוא התברך בילדים מיוחדים ובעלי מידות טובות, אך מזונותיו היו בצמצום רב עד מאוד, אך תמיד שמחו במה שחננו ה', והביטו אל החלק המלא, והשתדלו להורות ולהלל לה' על כל הטוב שגמלם בכל עת, שילדיהם בריאים ושלמים, הולכים בדרכי ה' ומקיימים את מצוותיו.

ששכנים רעים יכולים להזיק עד מאוד, רבים יודעים, אך משפחת קינדערשעחטער החגישה זאת על בשרם. שכנים חדשים שבאו לגור בדירה שומלם, לא היו בדיוק אלו שהיו רוצים להיות עמם 'מחותנים', גרועו מכן, הם היו אכזרי שגאה כנגד בני התורה, אלא שאת שנותיהם עטפו בגלומות של דאגה עבורם ומחשבות אודות עתידם הכלכלי, כדרכם של פושעי ישראל בדורינו אנו.

בתחילה קיבל צבי דוד ומשפחתו את השכנים במאור פנים ובחביבות, והשתדלו לעזור ולסייע עדים בכל מה שהיו צריכים בכדי להקלט במקומם החדש, אך כשראה שחברתם נכולה להזיק לו ולמשפחתו, הזהיר צבי דוד את ילדיו באזהרה חמורה, שלא יצרו קשר עם ילדי השכנים הללו, אך מ'בוקר טוב' ואיחולים דומים שהוא ורעיתו שמרו קשר עדין עם השכנים, הוא לא כל כך חשש. השכנה שעיתותיה היו בידיה, היה דופקת פעמים רבות לבקש ביצה או שקית חלב, ומנצלת את ההזדמנות ל'פתח קשרים' עמהם, ובדקות הללו היתה משוחחת קלות על כל מיני נושאים המוסכמים על שניהן.

במשך הזמן התחילה השכנה לעבור לשוחח גם על נושאים אחרים, ותוך כדי דבריה העמידה בפני הרעיה את השקפותיה המעוותות על החיים, מה נחשב 'ניצול הזמן' ומור 'חינוך אמיתי' וכו'. הרעיה שלא היתה אשת ויכוחים, שמעה תמיד את דבריה בלא להתווכח עמה ולסתור את דבריה, אך בסתר ליבה גיחה על הדברים וחשבה על עיוותם. אך במשך הזמן, הגיחו בליבה נחש, ויחד עם זאת הדברים החלו להתקבל על ליבה.

אחת הטענות המרכזיות של השכנה היה, שכל מצוקתם הכלכלית היא רק בגלל שבעלה למד בישיבה קדושה, בה למדו אך ורק תורה, ועל כן אין לו מקצוע ביד, והוא נאלץ לעבוד בעבודות מזדמנות ששכרם מועט ועבודות רבה וקשה. ועל טענתה זו היתה מוסיפה נופך, שאמנם בן זוגה גם הוא למד "בישיבה", אך ראשיה "החכימ" לשלב בה גם עבודה ומלאכה, וכך הוא למד את מקצועו, כטכנאי מכונות כביסה, והוא מתפרנס בכבוד.

'מעשה שטן' שהרעיה לא השיבה לה לדבריה, אלא הם נכנסו וחלחלו לדבריה כארס של עכנאי. במקום שתשיב לשכנתה דברים לכורבנות, שאתו מקום בה למד בן זוגה אינו נקרא כולל "ישיבה", שהרי לימודו גדולי ישראל, ש'ישיבה' הוא מקום בו לומדים אך ורק תורה בקדושה ובעמל, יחד עם יראת שמים טהורה, ומלבד זאת, היה עליה להזכיר לשכנה את אשר סיפרה לה בעבר, שבן זוגה הוא ה'חזק' שיצא בין תלמידי אותו מוסד, ורבים מהם השירו את כיפתם מעל ראשם, ואף הגיעו ר"ל לדיווטה התחתונה, שמחללים שבת. ומה גם שהבית שהקימו, אינו כלל סגנון הבית אותו היא רוצה שיהיה ביתה, ובחלומותיה השחורים ביותר לא חלמה שילדיה יראו חלילה כמו ילדי שכנתה.

מה גם שיכלה להשיב לה אודות עיקר טענתה, שהנה בשכנותם מתגורר 'טכנאי מכונות כביסה' ירא ושלם, שזכה ללמוד עד נישואיו בישיבה קדושה, ולאחר מכן שקד עוד כמה שנים על תלמודו בכלל, ורק לפני שנים ספורות למד במשך כמה חודשים את מקצועו, בלא לבזוז עליו את כל שנותיו הצעירות והפוריות, והוא מתפרנס הרבה יותר בכבוד מאשר בעלה שלמד את המקצוע שנים רבות ואף עשה בגרויות. היה עליה רק להזכיר לשכנה את דבריה מלפני כמה שבועות, בהם רטנה מדוע כל תושבי השכונה והסביבה מעדיפים להזמין את שירותי אותו

שבזה. לא שתננו בבית זה חשיבות למאכלים מסוימים או שהתייחדו בבישול ואפיה, אלא בעיקר בשמירת המסורת ההונגרית של הקפדה על כל מנהגי בית אבא, ועיקר העיקרים, בביטול מוחלט של הדעה העצמית, כנגד דעתם הרחבה של הרבנים, וההליכה בדרכיהם ובנתיבותיהם.

בימים הללו עיקר מאמצם של שומרי משמרת התורה, רבני הקהילות ובראשם גדולי ישראל, היה להסביר ולשנות את אורח המחשבה של הורים, שישלחו את ילדיהם למוסדות בהם מלמדים רק את התורה הקדושה בלא כל תוספת, ולאחר מכן שימשיכו בישיבות הקדושות. כאשר כל אלו ששמעו לגדולי ישראל ולרבני הקהילות ושלחו את בניהם ללמוד בתלמודי תורה וישיבות קדושות, ראו מהם רוב נחת וקדושה, שהקימו בתים נאמנים לה' ותורתו, ואילו אלו שהלכו אחרי ליבם ודעתם הקלושה, וחפצו שילדיהם 'שתלמו' ויהיו להם 'מקצוע', רבים מהם איבדו את בניהם ובנותיהם לדראון עולם, שזכו מקור מים חיים, את התורה הקדושה, לחצוב להם בורות נשברים, והפסיקו לשמור תורה ומצוות, למחצה לשני שליש ולשלושה רבעים.

דבר נוסף התאמצו הרבנים קשות באותם הימים. היה זה סביב אי הכנסת מכשירי 'האזנה' לבית. במבט לאחור קשה להבין את הנסיבות סביב מכשירי אלו, אבל אז זה היה נסיון קשה מאוד, במיוחד שמכשירי 'טייפ' עדיין לא היו בעולם, ואילו ה'פטיפון' היה מכשיר יקר וכל תקליטור עלה גם הוא בדמים יקרים, ורבים מהשכנים וקרובי המשפחה היה להם בביתם מכשירים שקול דיבורים נשמע בכל מקום. מה גם שבאותם הימים גם לאלו הרחוקים מתורה ומצוות היו גבולות מסוימים שעליהם לא דיברו באותם מכשירים, ובמיוחד שגם בכדי 'לטהר את השרץ', בכל בוקר השמיעו שם אדם הקורא 'קריאת שמע', וכן פעם בשבוע השמיעו שם מעט 'דברי תורה'.

שנים ספורות לאחר מכן, החלו הרבנים להתרעע ולהזהיר אודות מכשירי הצפייה שהתחדשו בארץ הקודש באותן שנים, ומצאו להם משכן של קבע בבתיים רבים. היה זה בתקופת המלחמה שפרצה בעיצומו של היום הקדוש, שמחמת המלחמה היה גם יראים שהכניסו לביתם מכשירים אלו, ועליהם יצא קולם של גדולי ישראל, שכל מי שחפץ שבניו ימשיכו בדרכי ה' ובשמירת תורה ומצוות, עליו להמנע לחלוטין מהכנסת מכשיר טמא זה ומהצפייה בו אפילו באקראי.

בביתו של צבי דוד לא היתה כלל שאלה סביב נושאים בוערים אלו. אביו ששמע מפורשות את רב הקהילה המכריז ואומר בשם גדולי ישראל את האיסור החמור בהכנסת המכשירים הללו ובצפייה ושמיעה בהם אף באופן אקראי, לא ניסה כלל לפקפק באיסור, אלא עוד באותו יום סיפר את דבר ההכרזה בביתו, ומאותו יום ואילך, לא זו בלבד שאל היה להם בביתם מכשירים אלו, אלא אף בנם צבי דוד כבר לא הלך לבתים בהם היו מכשירים אלו.

גם במקום עבודתו של אביו, שהיה בו 'מכשיר האזנה' פתוח לרשות הכל, עמל האב קשות לבקש שיבטלו את ההשמעה הלזו, באומרו שהוא סובל מכך קשות, כאשר הממונים הבינו שהוא סובל סבל גופני מחמת הרעש הבוקע ממנו, ואילו הוא התכוון לרוב הרחוני. כשראה האב שדבריו אינם נושאים פרי, וכל הסיכמו עבורו 'להנמיך' מעט את רעשו, בהתייעצות עם רבו, רכש אטמי אוזניים, ומיני אותו יום ואילך, הגיע כך לעבודתו בכל יום.

הדיונים והויכוחים דבר מקום לימודי הילדים, פסח על ביתם של הורי צבי דוד. ברור היה להורים שאת בנם יחידם שנוול כעבור שנים כה רבות, לא ינסו כלל לסננו בעבור נזיד עדישים של 'בגרות' או כל הבטחה אחרת אודות 'עתידו הגשמי'. הם לקחו במלא הרצינות והחשיבות את דברי הרב אודות מקום הלימוד הטוב ביותר עבורו, שהוא אך ורק בישיבה קדושה.

צבי דוד עשה חיל בישיבתו, ולמד בהתמדה עלה ונתעלה, עד הגיעו לפרק האיש מקדש, שבסגחה ובששון זכה למצוא את זיווגו, אשת חיל של תתהלל, גם היא ממשפחה שלא כרעו ברך לעגל הזהב של אותם הימים, והלכו כנגד הזרם הכללי שנהה אחר אורת הפקרות ששררה באותם ימים.

הוי צבי דוד עוד זכו להחזיק בחיקם את בנו בכורו, ראו בו המשך נקמה בצר הצורר. אמו שהיתה קשישה הרבה יותר מגילה מחמת כל מה שעבר עליה, זמן קצר לאחר מכן כבר עברה לעולם שכולו טוב, בו אכלה מפרי ידיה,

אחד מהחסידים הגדולים שעשה הקב"ה עם בריותיו היא, שכאשר אדם עובר צרה גדולה, אירוע קשה, או כל דבר אחר שזכרונו מעיק לו בלביו, יש לו דרך 'להשתחרר' ממנו, על ידי שיסיח את הדברים לאחרים, וככל שירבה לדבר על מה שהיה, לספר את הרגשותיו הקשים, כך יקל לו יותר ויותר.

במחשבה פשוטה נראה, שכאשר אדם מספר את מה שעבר עליו, הרי הוא חווה שוב את הצרה או האירוע, וסיפור הדברים צריך להעיק עליו יותר, אלא שכן זוהי חכמתו יתברך, שכאשר אדם מספר את מה שהיה, הוא חווה שוב את הדברים, ועל ידי כך ליבו מתרוקן מההרגשות הקשות ומהזכרונות המעיקים.

גם אלו שעברו את 'עמק הבכא', בוגרי 'מחנות' למיניהם, אשר זכרונם לא מש מהם מעולם, ולא עבר עליהם לילה רגוע בלא שחלמו על האקציות והגירושים, ההריגות והשחיתות, הרעב והמחסור, גם להם עזר וסייע סיפור הדברים לאחרים, ובמיוחד אלו שהעלו את זכרונותיהם הקשים על גליון והדפיסוהו ברבים, שפעולות אלו עזרו לרכך במעט את הכאב והיגון העצום שהם סוחבים זה עשרות שנים מאז שחרורם.

למרות מציאות זו, רבים מאלו שעברו את המלחמה הנוראה, העדיפו שיבותיהם הם לשמור את מוראות המלחמה בתוככי ליבם, ולא הסכימו כלל לדבר על מה שהיה וחלף. הקיצוניים שבהם גם נזרו את עצמם מקריאת סיפוריהם של אחרים שעברו דברים דומים להם, והיו גם כאלו שבביתם היה אסור להעלות על דל שפתם שהיתה כלל מלחמה, אלא רק היה מותר לדבר על התקופה שאחרי, בלא להזכיר אחרי מה.

בבית כזה נולד צבי דוד קינדערשעחטער* להוריו, שכל אחד מהם בנפרד עבר את המלחמה ומוראותיה בשנתה האחרונה, כשהרשעים הנאצים ימ"ש כבשו את 'הונגריה', ובסיועם של ההונגרים הרשעים שונאי ישראל, ובשיתוף רשעי ופושעי ישראל, אנשי ההנהגה הציונית המקומית, כ'קסטנר' וחבריו ר"ל, שלחו את יהודיה למחנות להשמיד להורג ולאבד, ובחסד ה' עליהם, נשארו אודים מוצלים מאש, ובסיומה של המלחמה, השיאו אותם, שיקימו יחד בית נאמן לה' ותורתו.

למרות שבעת הנישואין שניהם היו עדיין צעירים מאוד לימים, בכל זאת נישאו השניים בכדי להחיש נקמה בצוררים וילדים שיוולדו להם, שימשיכו את מסורת אבותיהם, במציאותם שזועק 'נצח ישראל לא ישקר', ועם ישראל הרגיל בכל צרה וצוקה, שלא אחד בלבד עמד עליו לכלותינו, עם זאת, בכל דור ודור הקב"ה מציננו מידם.

השנים שעברו ונקפו, והשנים כבר לא היו כל כך צעירים, ובכל זאת חפץ ה' לזככם ביסורים, שבינתם היה ירקם, ועדיין לא התברך. בשנים הללו הם דאגו לנקום את נקמת ה' בעמלק, על ידי עזרה וסיוע לשכניהם שזכו להקים בתים מלאים ברכת ה', בזרעא חיא וקיימא, ויחד עם זאת לא הפסיקו להעתיך בתפילה, תחינה ובקשה לפני שוכן מרובים, שברכת ה' תמלא גם את ביתם, בזרע קודש ההולכים בתורת ה' ועושים רצונו.

כעשרים שנה לאחר נישואיהם, זכו השנים שישמע בביתם קול שגון וקול שמחה, בעת הוולד בנם בכורם צבי דוד, שנקרא גם על שם אבי האב וגם על שם אבי האם, והשמחה רבתה עד מאוד.

צבי דוד הקטן הלך וגדל לשמחת הוריו וכל ידידיהם ושכניהם, וכשבגר הבין שיש איזה שהוא סוד בבית הקשור לאימי המלחמה הנוראה, שמבחינת הוריו היא עדיין לא הסתיימה. כשגדל יותר כבר ידע והבין שמצבם הרגיש של הוריו אינו מאפשר כלל העלאת נושא המלחמה שהיתה, ואף לא לשאול או לברר על מה שהיה לפני המלחמה.

גם מצבם הכלכלי של אלה היה כה שפיר, היה קשור בקשר של קיימא באותה החלטה של ההורים, שאין הם מכירים במלחמה, והיא לא הסתיימה, על כן לא הסכימו כלל לחשוב על אפשרות לקבל את ה'רנטות', כספי השילומים שקיבלו ניצולי המחנות. הם לא רצו כלל לזכור דבר מהמלחמה ולדבר אודותיה, אף לא למלאות טפסים בהם כתבו בקיצור באלו מקומות התגוררו, ושמות בני משפחותיהם שעלו בסערה השמימה, וזאת מלבד מה שלא רצו כלל להנות מדבר שבא מאותם רוצחים, ומסיבה זו גם לא רכשו או הכניסו לביתם כל חפץ או מכשיר שיוצר באותה מדינה, כאשר ליבם לא נתן להם שיוכלו להנות מאותם רוצחים ארוורים, שה' ישיב להם ש'נקם ישיב לצרי'.

הבית בו גדל צבי דוד, היה בית 'הונגרי' עם כל המשמעות

אזכור אב בני החלפמה לייחוד הפרשה עם פרש"י.

טכנאי חרדי, שבקושי יש לו תעודה אחת, על פני בעלה שהינו מומחה יותר ובעל תעודות רבות ועשרות שנות וותק. שדבריה אלו הינם 'פירכה מוחלטת' להשקפותיה שברבנה להנחיל לה.

כל שיחה נוספת של השכנה עם הרעיה, השפיעו עליה עוד ועוד לרעה, עד שביום מן הימים, כשדברי הארס התפשטו בכל חללי ליבה, פנתה היא לצבי דוד בעלה, ושוחחה עמו על 'עתידי' בניה ובנותיה, מהיכן יוכלו להתפרנס. צבי דוד היה מופתע מדברי רעייתו, הוא לא היה רגיל לשמוע ממנה דברים בנוסח דומה, תמיד היא היתה מודה לה' על בניה העוסקים בתורה ועמלה, ואילו כעת רוח אחרת נושבת ממנה.

האבסורד הגדול שבדברי הרעיה, אודות הקשר שיש בין 'לימודי בגרות' לבין פרנסה, היה בעיקר ביחס למשפחתה. היא ידעה היטב שמכל בני משפחתה, דוקא אלו ש'עשו בגרות', הם המובטלים והמסכנים, ואילו האחרים, אלו שלמדו בשיבות קדושות, פרנסתם מצויה הרבה יותר. הגדול מהם, הוא ה'בתים מאכער' הידוע והמבוקש ביותר בעיר, השני משיג בשיבה חשובה, והשלישי בעל חנות מצליחה ומשגשגת.

אחת התופעות לוואי הקשות שהיו משיחות אלו, שהרעיה כבר לא עודדה את צבי דוד לילך ללמוד לאחר סיום יום עבודה קשה, ולא זו בלבד, אלא אף היתה רוטנת מדוע אינו שב מהרה לביתו מבית המדרש, למה הוא יוצא כל כך הרבה ללמוד. במשך הזמן הוא הגיש שעובר עליה דבר מה, וכל הזמן היא יורדת ברוחניות.

במשך הזמן, ירדתה הרוחנית של הרעיה, השפיע גם עליו. צבי דוד שעד לאותו תקופה היה מהדראשונים הבאים לשיעורי התורה, ומהמשיכי קום לתפילות, כבר לא נמנה בקהילות בין העושה ראשונים! אם במחזור הקודם של ה'בית היומי', לא נמנו לו אפילו חמשה חיסורים, במחזור הנוכחי, רק במסכת האחרונה היו לו יותר חיסורים מאשר בכל המחזור הקודם. וכך במשך הזמן הבית והמשפחה החלו בדרדרון רוחני כבד, שדרכו חלילה יכולה להוביל אלי פי פחת.

רב הקהילה שראה את תחילת התדרדרותו של צבי דוד, ניסה לדבר על ליבו ולהשיבו למוטב. גם חבריו וידידיו ניסו לדבר על ליבו שיחזרו ללמודו וליראתו, אך דבריהם נפלו על אוזניים ערלות, הוא הנהן בראשו כאומר שמקבל את דבריהם, אך בפועל הוא ירד והמשיך להתדרדר עמוק עמוק.

יודתם הרוחנית של ההורים, השפיעה גם על כל בני הבית. במיוחד שהשכנה ש'טובת הילדים' היתה נגד עיניה, והפצה בכל מחיר להדינם מעץ החיים, הביאה נגד באחד מהימים ש'משיח נוראי' הגראה תמים למראה, אשר בשם 'מחשב' מכוונה, כשהיא מסבירה ומנמקת את מעלותיו, שעל ידיו ילדיה יוכלו לישוב ברוגע בארוחת הערב, בלא כל מריבה בין הילדים, ולצפות ב'מה רבו מעשיך', המעוררים את הילדים לאמונה חושית, בראותם את מעשי ה'. הילדים התלהבו עד מאוד לראות את בעלי החיים בטבע, וקצת פלא היה בעיני הרעיה, שצפיה זו היא הביאתם לידו הצעירות לאמונה וקיום מצוות, אלא רק עוררה אצלם את היצר והרצון לראות דברים רבים ואחרים, ותוך זמן קצר, הצפייה השפיע על הילדים, שכבר כמעט לא עניין אותם כל דבר הנלמד, וכל מחשבותיהם במשך היום היו, על מה שצפו בהם בערבים.

מטבע הדברים, שבתחילה צפו הילדים רק ב'תקליטורים מצונזרים', שאמנם לא כל כך ברור מיהי אותה 'דמות תורנית חסויה' הצעירה אותם, ובמיוחד שהיו בהם

קינדערשעטער - השוחט את לידיו. גוטפרינגער - השואל טוב.

מראות רבים שלכאורה היו צריכים להיות גם מצונזרים, ולא צונזרו. במשך הזמן השיגו הילדים מחברים ומכל מיני מקורות, תקליטורים אחרים הגרועים יותר עשרת מונים, אשר השפעתם הקולקלת השפיעה על הילדים לרעה, עד שכמעט לא עניין אותם כל דבר שבקדושה.

המלמדים בתלמודי התורה והרמ"ם בשיבות שראו את הצניחה הרוחנית העוברת על הילדים, ניסו אף הם לדבר עם ההורים והילדים, שחוסר דרכם זו כסל למו, שהצפייה שונאסרה על ידי גדולי ישראל, סופה מי ישרונו, ועל ידה הם יכולים לאבד את כל עתידם הרוחני ואף הגשמי, אך הדברים כלל לא נשמעו, ערבו להם הצפייה היוזואלית הצבעונית, עם האורות המרצדים, הרבה יותר מדף גמרא הכתוב שחור על גבי לבן, שצריך לעמול על הבנתו. הרגשת הריקנות שבאה להם בעקבות הצפייה, ניסו לדחוק ולהתעלם ממנה על ידי צפייה נוספת.

ההורים עצמם גם הם לא טמנו את ידם, אלא הצטרפו ל'חגיגת הצפייה', ובמקום לילך בערבים לשיעורי תורה, צפה צבי דוד יחד עם רעייתו בכל מיני דברים שהשתיקה יפה להם.

מלבד התדרדרות זו של ההורים, שבאה לידי ביטוי בחוסר הקפדה על תפילות וחסור רוב שיעורי התורה, ובמיוחד בשינוי לבושה של הרעיה, השתדלו שניהם 'יחדיו להקפיד לשמור על אורח חיים כללי של שומרי תורה ומצוות, בשמירת השבת ובלבוש החיצוני של הבעל.

כעת שההורים היו אף הם בעומקה של תומאה, דיבורי השכנה אודות הצורך ב'לימודי בגרות' ו'מקצוע', כבר נשמעו היטב באוזניהם, ובעקבות כך ניתקו את בניהם מהקשר לתורה וליראת שמים, בהעברם אותם מתלמודי התורה והשיבות בהם למדו, אל מוסדות בהם נמצאים ילדים ונערים כמותם, המנוערים מכל זיק של תורה ועמלה ויראת שמים, וראשם ורובם בצפייה זו או אחרת. גם את הבנות העבירו אל מוסדות ברוח מוסדותיהם של הבנים.

כשניסו חבריו וידידיו לדבר על ליבו לבל יעשה צעד נוראי זה, של ניתוק ילדיו מהתורה, הוא טען שבביקורו באותם מוסדות הוא ראה שהנערים שם לומדים בהתמדה גדולה, ומה גם שבזכות זה יהיה לבניו פרנסה בחייהם. מתוך דבריו אלו הציגו שכל הנראה הוא כבר שקוע עמוק בתוך הביצה הטבעונית של הצפייה ושאר רעותיה החמורות והטמאות.

אחד מחבריו ניסה לדבר על ליבו וסיפר לו את המעשה עם אותו בחור שניגש לרבי אליה לאפינ' זצ"ל, וביקש ממנו את רשותו ללמוד מקצוע. אמר לו ר' אליה, מנין לך שתתחנך. השיבו בחורו, מדוע הרבי מקלל אותי, בעזרת השם אני אתחנך. שאלו עוד ר' אליה, ומנין לך שיהיו לך ילדים. חזר והשיבו בחבור, מדוע הרבי מקלל אותי, בעזרת השם יהיו לי ילדים. שאלו עוד ר' אליה, ומנין לך שיהיו לך ולהם חיים בריאים. חזר והשיבו בחבור, מדוע הרבי מקלל אותי, בעזרת השם אני וילדי נחיה בבריאות איתנה. אמר לו רבי אליה, שים לב! שתתחנך ויהיו לך ילדים ויהיו לכם חיים בריאים, לכל זה ה' יעזור, אתה סמוך ונשען על ה', אבל בענין הפרנסה, שם אתה חושש שה' לא יעזור?

גם הוסיף וסיפר לו את דברי רבי אלחנן וסרמן זצ"ל שהשיב לאותו אב שביקש את רשותו שבנו הלומד בשיבה ילך ללמוד מקצוע, שבידוע שברית מילה היא מהמצוות החשובות ביותר, אך בכל זאת אם אדם מתו שני בניו מחמת מילה, הוא פטור ממצוה חשובה זו. על כן, אמר רבי אלחנן, גם 'מקצוע' שלדברך הוא דבר חשוב עד

מאוד, אך מן הסתם אין דיניו חמורים יותר ממצות מילה, ולצערינו הרב כבר נפלו ברשת זו של לימוד מקצוע, אלפים ורבות שהודחו מדרך עץ החיים ועזבו את היהדות וקיום מצוותיה, ומשך, בימינו אין ברירה אחרת מלבד לשלוח את הבנים אך ורק לשיבות הקדושות.

המכה הקשה הראשונה שבאה בעקבות כך היתה, שהאב גילה באחד מהימים שבנו הגדול, פסגת שאיפותיו מכל הימים, בקושי 'מניח תפילין'. לא עבר זמן רב, וראה בו ניצנוצי זלזול בכבוד השבת ושמירתה. במשך הזמן עיניו רואות וכלות היאך הכיפה שעל ראשו הולכת ומתקטנת, ואילו שערות הראש הולכים ומתארכים, ולא עברה תקופה ארוכה, ובנו יקירו החל ללכת ברחובה של עיר בגילוי ראש, ר"ל.

למרות שצבי דוד חשב על עצמו שהוא עדיין נחשב שומר תורה ומצוות, אך בכלל לא היה נראה כך, במיוחד כשהיה מהלך ברחובה של עיר עם רעייתו, שלא נראתה כלל שומרת תורה ומצוות, אלא כאחת הפרוצות ביותר.

המכה הנוספת שקיבל צבי דוד, היה כאשר בנו השני, שרק לפני כשלוש שנים היה המיוחד ביותר בכל התלמוד תורה בהבנה ובהתמדה, זה שנקרא על שם אביו המנוח, כעת במוסד החדש שהלך ללמוד בו את המקצוע, תוך פחות משנתיים כבר היה מהגורמים שבמוסד, והוא נראה מחלל שבת בפרהסיא ר"ל, שדינו כגוי לכל דבריו.

גם בתו הגדולה, זו הקרויה על שם אמו הצדקנית, 'הודית', לא הלכה בדרכי יהודית, ואף לא שמרה על 'דת יהודית', ובאחד הימים עזבה את בית אביה והלכה לה ואבדה מכלל ישראל.

שלושת המכות שקיבל צבי דוד, הכו בו בחזקה, אבל מצבו הרוחני היה כה קשה, עד שכמעט לא שינה את אורחותיו בעקבות מכותיו אלו.

באחד מהשבתות האחרונות, בהם ביקש הרב לעורר את הציבור להזהר ולהשמר ולהתרחק מכל אותם מכשירים נוראים, המכלים כל חלקה טובה, הזכיר לדוגמה לדראון עולם את צבי דוד, כשהוא מונה את מה שאירע לבניו הגדולים, שאחד הולך ברחובה של עיר בגילוי ראש, והשני מחלל שבת בפרהסיא, וכל זה אירע לו מפני שלא שמע לקול הרבנים, להתרחק ממכשירים מסוכנים אלו ודומיהם.

מצבם של הבנים הוא כה נורא, אמר הרב, ותוך כדי הדברים שמר עליהם ועל אביהם דברים חריפים וקשים מאוד, בלשון של חירוף וזלזול, כשהוא מדגיש ומעורר, שסוף דומה צפוי לכל אחד שיזלזל בדברי גדולי ישראל ולא ישמע להם, שאחריתו עדי אובד.

לאחר שהרב סיים את דבריו, פנה אליו ר' שמעיה גוטפרינגער* אחד מהמתפללים, ושאלו, לימדינו רבנו, האם דברים החריפים של הרב בלשונות חירוף וזלזול אודותו אב לו מעשי ילדיו, היתה מתוך 'ריתחא דאורייתא', או שורת הדין נותנת כן לבזותו כן.

השיבו הרב, כל אחד צריך לזהר עד מאוד שלא יצאו מפיו לשונות של חירוף וזלזול ביהודי שלא כדון, ובמיוחד לא בעת 'ריתחא דאורייתא', ועל אחת כמה וכמה שחובה זו מוטלת על הרבנים, שהם צריכים להיות זהירים עד מאוד בזה. אכן אם אתה רוצה להבין מדוע דברתי כעת כך, כאשר תקיים את ההלכה המפורשת בשו"ע סי' רפ"ה ס"ב, שיש ללמוד את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום או עם פרש"י, וירא שמים יוצא ידי שניהם, תבין שכל מעשי אלו היו כדת וכדין וכדרכי של תורה.

תורת המערכת נתונה לר"ב. שחי' על הסיפור המתפרסם בשבוע זה

מה מצא ר' שמעיה בלימוד בפרשתנו עפרש"י, שעל פיהם הבין שכל מעשי הרב היו כדת וכדין וכדרכה של תורה ?

שפות הזכרים לשובע עשור
הרבנים ז' הבח"ח
אומן ג - קרית ספר - טס ספרי מוסר, ג"כ
קנוס גא - נתיבות - מסורת החינוך.
איינשטיין ג - בני ברק - מסורת החינוך.
וסבת אג - ירושלים - מסורת החינוך.
וליס ג - קרית ספר - מסורת החינוך.
יוזק אש - בני ברק - ספר החינוך.
וישטט ג - מודיעין עילית - ספר החינוך.
הודעה ושלחה ותשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

לתקופת נסיון, ניתן לקבל כל שבוע את העלון בפקס או באימייל (ללא תשלום). את שמם וכתובתם בכתב ברור, בתוספת מס' טלפון ליבורים, לפקס המערכת או למייל: yaepstein@aol.com

תשובה ל"סיפור ושאלה בעידו" מגילון שבוע עשיר
בתשובה לשאלה, מנין בפרשתנו עפרש"י התעורר התלמיד חכם הקשיש לפחדו וחששו הרב, שבעקבותיו בא לידי בכי תמרורים. התלמיד חכם הקשיש התעורר לפחדו וחששו הרב, מה שהביא בעקבותיו בכי תמרורים, כשזכור את מגילוי בעצירתו, כשביטול תורה ברבים, וזאת מדברי רש"י כ' עה"פ, 'ואיש אשר יתן שבתו בקהמה מות יומת ואת הקהמה תהרגו', וביאר רש"י, 'זאת הקהמה התגורר. אם אדם חטא בקהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחבירו לעבור עבירה. כיצא דבר אהא אומר (דברים י"ב ב'), אָבֵד תֵּאבְדוּן אֶת כָּל הַמִּקְוֹת. הרי דברים קל וחומר, מה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין, על שבאת תקלה על ידם, אמרה תורה השחת שרוף וכלה, המטה את חבירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה'. מבואר בדברי רש"י, שהמכשיל את חבירו בעבירה, עונשו רב עד מאוד, ועל כן התעורר הת"ח הקשיש לפחדו וחששו הרב, ובעקבותיו בא לידי בכי תמרורים, שלא יחשב חלילה למכשיל את חבירו'.

תשובות לשאלות המתפרסמות בעלון זה, יש לשלוח בכתב ברור וקריא, בצירוף שם, כתובת וטלפון, עד ליום ג' בשעה 23.00 בלבד לפקס' 9741115 - (08) [מחר"ל: בקידומת 8 - 972 +] (24 שעות) [או למייל yaepstein@aol.com עד יום ב' בערב בלבד]

הפרסים לשובע זה: "מדרש תנחומא", ב"כ
עוד חמשה זכרים מספיים, כל אחד בספר "ועלה לתרופה", כשרות תרופות וויטמינים.
הפרס לשובע זה על "סיפור ושאלה בעידו": שני זכרים, כל אחד ב"ספר החינוך".

להערות, הארות ותגובות וכל עניני העלון, ותרחוק והנחחות, יש לפנות למערכת בפקס ובמייל הנ"ל © כל הזכויות שמורות ל"איחוד בחידוד" ולרבנים הכותבים - מודיעין עילית - ארץ ישראל